

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

спеціальність	051 Економіка	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Економіка	факультет	економічних відносин та фінансів
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	глобальної економіки

ВИКЛАДАЧ

Онегіна Вікторія Михайлівна

Вища освіта – спеціальність «Економічна теорія»

Науковий ступінь – доктор економічних наук, 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством»

Вчене звання – професор кафедри економіки та маркетингу

Досвід роботи – 25 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка більше 30 методичних розробок;
- досвід роботи в університетах України, Польщі, США, Німеччини, Франції.
- авторка більше 50 публікацій з економічної політики;

учасниця наукових і методичних конференцій, міжнародних проектів.

телефон	0677729157	електронна пошта	Viconeg1511@btu.kharkov.ua	дистанційна підтримка	Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	дисципліни "Регіональна економіка" є формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	знати: основні поняття та наукові засади дисципліни; закономірності, принципи та методи вивчення розміщення продуктивних сил та регіональної політики; особливості регіонального розвитку міжгалузевих комплексів в Україні ;державні стратегічні пріоритети регіональної політики; нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у сфері регіональної політики; систему показників регіональної економіки ; основні економічні, соціальні, екологічні проблеми регіонів; механізми впливу регіональної політики на діяльність суб'єктів господарювання у регіоні; особливості сучасних інтеграційних регіональних, міжрегіональних, міждержавних економічних процесів та інвестиційної політики регіонального розвитку. вміти: на практиці використовувати методи вивчення розміщення продуктивних сил і регіонального розвитку, – характеризувати ресурсний потенціал України, – розкривати місце і значення окремих секторів економіки у виробництві та розподілі валового внутрішнього продукту в країні, – аналізувати сучасні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів, основні проблеми адміністративно-територіального устрою і економічного районування України, – користуватися системою показників регіональних планів і програм, вести розрахунки на основі них, визначати наслідки впливу рішень у сфері регіональної політики на діяльність суб'єктів господарювання.
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 30 годин лекції, 30 годин практичні та семінарські заняття; поточний модульний контроль (2); підсумковий контроль – іспит.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин. СК 16. Здатність аналізувати вплив глобальних економічних, соціальних, екологічних, інноваційних тенденцій на національну економіку, та зокрема аграрну сферу, обґрунтовувати шляхи сталого розвитку соціально-економічних систем у мінливому середовищі.	Програмні результати навчання	ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. ПРН 26. Вміти обґрунтовувати напрями та шляхи сталого розвитку аграрної сфери, що здатна ефективно реагувати на глобальні економічні, соціальні, екологічні та інноваційні виклики.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Розділ 1. Теоретичні основи регіональної економіки. Регіон як соціально-економічна система

Лекція 1	Предмет, об'єкт, завдання та історія виникнення регіональної економіки	ПЗ 1	Предмет, об'єкт, завдання та історія виникнення регіональної економіки	Самостійна робота	<i>Предмет курсу. Територіальний поділ праці і розміщення продуктивних сил. Місце курсу в системі наукових дисциплін. Зв'язок з іншими дисциплінами.</i>
Лекція 2	Загальні закономірності, принципи, фактори та методи регіональної економіки	ПЗ 2	Загальні закономірності, принципи, фактори та методи регіональної економіки		<i>Закономірності й принципи розміщення продуктивних сил. Роль економічних і соціальних факторів у розміщенні продуктивних сил. Вплив науково-технологічного прогресу на розміщення продуктивних сил. Техніко-економічні показники розміщення продуктивних сил. Основні напрямки подальшого розвитку та вдосконалення розміщення продуктивних сил України.</i>
Лекція 3	Природно-ресурсний потенціал та його економічна оцінка	ПЗ 3	Природно-ресурсний потенціал та його економічна оцінка		<i>Кількісна і якісна оцінка природних ресурсів. Екологічні проблеми України. Сучасна охорона довкілля. Рациональне природокористування. Охорона довкілля в європейських країнах.</i>
Лекція 4	Населення і трудові ресурси України	ПЗ 4	Населення і трудові ресурси України		<i>Демографічний стан та трудові ресурси України. Міграції. Національний склад населення і його територіальні особливості. Урбанізація, субурбанізація. Ситуація в Україні в частині наявності і якості трудових ресурсів. Безробіття. Показники оцінки населення та трудових ресурсів.</i>
Лекція 5, 6	Господарський комплекс України	ПЗ 5, 6	Господарський комплекс України		<i>Сучасна галузева структура господарства та тенденції її розвитку. Зрушення в галузевій структурі народного господарства під впливом соціальної переорієнтації та науково-технічного прогресу. Оцінка ефективності розміщення підприємств і галузей народного господарства. Національна безпека України. Гарантування економічної, соціальної і екологічної безпеки.</i>
Лекція 7	Регіон у системі територіального поділу праці	ПЗ 7	Регіон у системі територіального поділу праці		<i>Сутність і форми територіального поділу праці (ТПП). Сутність територіального поділу праці як об'єктивної основи економічного районування. Специалізація економічних районів України, види, показники, критерії та методики її оцінки. Основні фактори, які впливають на ефективність територіальної організації виробництва.</i>
Лекція 8	Економічне районування та територіальна організація господарства	ПЗ 8	Економічне районування та територіальна організація господарства		<i>Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. Значення економічного районування. Характеристика економічних районів України (площа, чисельність населення, природні ресурси, промислове та сільськогосподарське виробництво, транспортна система).</i>

Розділ 2. Регіональна економіка та регіональна політика					
Лекція 9	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	ПЗ 9	Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	Самостійна робота	Механізм реалізації регіональної економічної політики. Методи прямого й опосередкованого впливу на соціально-економічні процеси. Прогнозування, програмування та планування, як методи комплексного впливу на регіональний розвиток (приклади програм регіонального розвитку). Директивне, індикативне та стратегічне планування. Методика SWOT-аналізу.
Лекція 10	Регіональна бюджетно-податкова та інвестиційно-інноваційна політики України	ПЗ 10	Регіональна бюджетно-податкова та інвестиційно-інноваційна політики України		Бюджетно-податкова безпека регіону. Види місцевих бюджетів та податків. Показники оцінювання інвестиційної привабливості регіону. Інвестиційний портфель. Технопарки, бізнес-інкубатори (приклади). Спеціальні економічні зони. СЕЗ в Україні.
Лекція 11	Стратегія економічного розвитку регіонів	ПЗ 11	Стратегія економічного розвитку регіонів		Сутність стратегії економічного розвитку регіонів. Причини нерівномірного розвитку регіонів. Сутність поняття «проблемний регіон». Основні якісні показники проблемних регіонів. Сутність депресивних регіонів (приклади). Депресивні регіони в світі.
Лекція 12	Глобалізація та регіоналізація як закономірності розвитку сучасних регіонів економіки	ПЗ 12	Глобалізація та регіоналізація як закономірності розвитку сучасних регіонів економіки		Нові форми регіонального розвитку. Глобалізація та регіоналізація, причини виникнення. Сутність транснаціональних корпорацій. Вільні економічні зони, види (приклади). Основні завдання, які вирішуються за допомогою ВЕЗ. Сутність євро регіону та його значення для економіки України.
Лекція 13	Зовнішньоекономічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	ПЗ 13	Зовнішньоекономічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури		Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків України. Основні риси регіональних інтеграційних утворень. Сутність міжнародного поділу праці. Економічна інтеграція. Економічні союзи. Форми зовнішньоекономічної діяльності України: торгівля, кредитування, науково-технічна співпраця, створення спільних підприємств, реалізація проектів на компенсаційній основі, культурна співпраця, туризм – на сучасному етапі.
Лекція 14	Екологія у системі регіональної економіки	ПЗ 14	Екологія у системі регіональної економіки		Екологічна безпека, як складова національної безпеки країни. Групування регіонів України за рівнем екологічної безпеки. Групи об'єктів екологічного моніторингу. Території та об'єкти особливої охорони. Міжнародні природні ресурси, що спільними для використання і не належать якійсь конкретній країні. Міжнародні спеціалізовані: урядові й неурядові (громадські) організації у сфері охорони довкілля. Екологічні показники оцінки навколишнього середовища.
Лекція 15	Фактори сталого розвитку продуктивних сил	П 15	Тема 14. Фактори сталого розвитку продуктивних сил		Основи сталого регіонального економічного розвитку. Зміст поняття сталого розвитку. Підходи до розуміння поняття сталого розвитку. Напрями та інструментарій розв'язання проблем сталого розвитку. Показники та індикатори сталого регіонального розвитку.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література 1. Економічна географія України / за ред. М.Д. Пистуна. – К.: Вища школа., 2003. 2. Економічна енциклопедія: У 3-х т. / Відп. ред. С.В. Мочерний. Т. 1. – За ред. Ю.М. Бажала. – К.: Ін-т екон. прогноз., 2002. – 320 с. 3. Заболоцький Б.Ф. Розміщення продуктивних сил України: Національна макроекономіка: Посібник. К: Академвидав, 2002. 368 с. (Альма-матер) 4. Заболоцький Б.Ф. Регіональна економіка: Навч. посібник. – Львів: «Новий світ – 2000», 2008. – 546 с. 5. Завадських Г.М. Регіональна економіка: Навчальний посібник. / Г.М. Завадських. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 556 с. 6. Іщук С.І., Гладкий О.В. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підруч. Київ: Знання, 2013. 447 с. 7. Регіональна економіка: Підручник /за ред. проф. Качана Є.П. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 768 с.8 8. Гусєва О.Ю., Воскобєсва О.В., Ромащенко О.С. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 121с. 9. Мацибора В.І., Збарський В.К. Регіональна економіка: Навч. пос. 2-ге вид. 2023. 280 с. 10. Олійник Я.Б., Запотоцький С.П., Кононенко О.Ю., Мельничук А.Л., Пасько В.Ф. Регіональна економіка: Навчальний посібник / За ред.. Я.Б.Олійника. – К.: КНТ, Фурса С.Я., 2008. – 444 с. 11. В.Л. Тодосійчук Регіональна економіка: Підручник. – Вінниця, ВДАУ, 2008. – 434 с 12. М.А. Хвесик, Л.М. Горбач, П.П. Пастушенко. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка: Навч.посібн. – К.: Кондор, 2005. – 344 с.	Методичне забезпечення 1. Робоча програма дисципліни «Регіональна економіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка»; 2 Онегіна В.М., Богданович О.А., Регіональна економіка: методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання спеціальності 051 «Економіка». Державний біотехнологічний університет. Харків, 2024. 35 с. 3. Онегіна В.М., Богданович О.А. Регіональна економіка: методичні вказівки для підготовки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 051 «Економіка». Державний біотехнологічний університет. Харків, 2024. 61 с. 4. Онегіна В.М., Богданович О.А. Регіональна економіка: тестові завдання для підсумкового контролю з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання спеціальності 051 «Економіка». Державний біотехнологічний університет. Харків, 2024. 25 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 60	поточне оцінювання
		до 40	підсумкове тестування
Поточне оцінювання	100 бальна сумарна	до 30	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на практичних заняттях, робочий зошит з практичними завданнями
		до 10	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.